

Beszámoló a „Magyarok jogvédelme a Kárpát-medencében 2021” című online konferenciáról

A Kisebbségi Jogvédő Intézet tevékenységének egyik alappillére a kisebbségvédelem tudományos háttérének erősítése, melynek keretei között 2013 óta szervezi e jogterület aktuális kérdéseivel, valamint partnerei tevékenységével foglalkozó konferenciáit. Idén is sor került e hagyomány folytatására, a járvány miatt ismét online formában. Az elmúlt évekhez hasonlóan az előadások felvételre kerültek, melyek anyagát – az előadók hozzájárulásával – utólag vissza lehet nézni honlapunkon. A nemzetközi tér felé való nyitásként a konferencia első napjának délutáni előadói és a harmadik nap doktorandusz előadói közül kettő is angolul tartotta meg az előadását. A második nap, a hagyományokhoz híven, továbbra is a KJI partnereinek volt fenntartva, ahol magyar nyelven, peres és egyéb ügyeket ismertették. Az első nap délelőtti előadásainak a moderátora **Csóti György**, a KJI igazgatója, míg a délutáni angol nyelvű blokké pedig **Dabis Attila**, az Intézet nemzetközi koordinátora volt, a második nap délelőtti előadásait **Wágner Tamás**, az Intézet jogász munkatársa, míg a délutániakat **Csóti György**, a KJI igazgatója moderálta, végül a harmadik napot ismételten **Dabis Attila**, az Intézet nemzetközi koordinátora vezette.

Csóti György, a KJI igazgatója köszöntőjében röviden elmondta, hogy a KJI munkája három nagy pillérré épül: jogvédelem – állandó jogsegélyszolgálat 21 helyszínen, valamint közvetlen együttműködés 33 külhoni ügyvédi irodával; oktatás – nyári egyetemek; tudományos tevékenység – konferenciák rendezése, valamint évente 2-3 könyv és a Kisebbségvédelem című tudományos folyóirat publikálása. Az Intézetnek jelenleg négy kiemelt ügycsoportja van: Beke István és Szócs Zoltán erdélyi politikai üldözöttek ügye, az erdélyi restitúció, a felvidéki kárpótlás és Kárpátalja. Hangsúlyozta, hogy jelenleg a külhoni magyarság pillanatnyi megmaradásért küzd: *„Nehéz szívvel, de azt kell mondani, hogy Kárpátalján a magyarság helyzete tragikus, Felvidéken és Erdélyben kritikus, a Vajdaságban biztató, Drávaszögön és Muravidéken pedig elfogadható”*. Az Intézet jelenleg az adott országban érvényben lévő és a nemzetközi szerződésekben lefektetett jogok betartásáért dolgozik. Ennek a kisebbségi jogok érdekében folytatott harcnak az egyik vezéralakja **Szili Katalin miniszterelnöki megbízott** is, akit arra kért fel, hogy nyissa meg a konferenciát. Az Országgyűlés volt elnöke a köszöntőjét követően felidézte, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának soros elnökségét május és november között Magyarország látja el. A kitűzött célok között kiemelt prioritást élvezett a

nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása, melynek érdekében öt javaslatot fogalmaztak meg. Ezek az alábbiak:

- a nemzeti kisebbségek ügye nem belügy, hanem európai ügy,
- az adott állam területén élő nemzeti kisebbségek államalkotó tényezők,
- az állampolgárság nem szükségszerűen azonos a nemzeti identitással,
- a nemzeti kisebbségvédelem alapja az identitáshoz való jog,
- az identitás védelmének megvalósításához szükséges az egyéni és kollektív jogok biztosítása.

Kalmár Ferenc miniszteri biztos, aki 2015 óta felelős a Külügyminisztériumban a szomszédságpolitikáért, beszámolt az Európa Tanács magyarországi elnökségének fél éve alatt tartott négy olyan konferenciájáról (európai őshonos nemzeti kisebbségek jelenlegi helyzete, kisebbségvédelmi civil szervezetek és kutatóintézetek, jó gyakorlatok a kisebbségvédelemben, a nemzeti kisebbség identitásának megőrzése sokszínű társadalmakban), amelyek a nemzeti kisebbségek ügyével foglalkozott. Felelevenítette, hogy a második budapesti konferencián Csóti György igazgató előadásában elhangzottak miatt Románia és Szlovákia tiltakozott. Erre az igazgató helyben úgy reagált, hogy a szomszédok érzékenységének figyelembevétele nem visz előre. A dolgokat nevükön kell nevezni.

A kárpátaljai magyarok helyzetére térve **Darcsi Karolina**, a KMKSZ politikai-kommunikációs titkára kiemelte: az elmúlt évek során gyakorlatilag azokat a jogokat vonják vissza a helyi magyaroktól, amelyeket még a független Ukrajna megalakulásakor kaptak meg. Szerinte a kárpátaljai magyarok jogszűkítése gyakorlatilag dominóelvszerűen indult meg, a folyamat legkritikusabb lépéseit a sokak által vitatott államnyelvtörvény, az oktatási törvény, valamint a 2018-as decentralizációs törvény jelentette. Utóbbi eredményeként a legnagyobb magyarlakta járás közigazgatásilag is kisebbségbe került. A Magyarország és Ukrajna közti diplomáciai viszony mára odáig fajult, hogy egyes ukrán politikusok nyíltan mernek uszítani a magyar közösség ellen, de nem szűnt meg a magyar állami pénzügyi támogatásokra pályázók, a helyi képviselők, a pedagógusok vagy egyéb értelmiségek zaklatása, háborgatása sem. Legutóbb Forró Krisztiánt, a felvidéki Szövetség párt elnökét tiltották ki minden érdemi indok nélkül Ukrajnából. A kitiltás kapcsán még aznap Szili Katalin, miniszterelnöki megbízott, Kalmár Ferenc, miniszteri biztos és Csóti György, a Kisebbségi Jogvédő Intézet igazgatója közös nyilatkozatot adott ki, melyben elítélték az ukrán lépést.

Andrássy György, a PTE-ÁJK professor emeritusa előadásában az 1868. évi XLIV. törvénycikket elemezte, mely a dualizmus idején meghatározta a magyarországi

nemzetiségpolitikát. Hangsúlyozta, hogy a törvény kevés figyelmet kap, ráadásul az általános megítélése is rossz, még a magyar történészek körében is. Mindez arra sarkalta, hogy alaposan megvizsgálja a kérdést. Ennek alapján azt mondhatja, hogy több tekintetben is túlzók a törvénnyel szembeni bírálatok. A korban a nemzetiségek számára széleskörű nyelvhasználati jogokat biztosított, a végrehajtás problematikájával kapcsolatban pedig megjegyezte, hogy a korabeli törvényeket le kellett fordítani a nemzetiségek nyelvére (ez a gyakorlatban 7-8 nyelvet jelentett). Erre gyakorlati példákat is mutatott.

Ezt követően **Csóti György** igazgató a terrorizmus koholt vádjával elítélt székelyek, Beke István és Szócs Zoltán, ügyét vezette fel. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy az elmúlt hat évben olyan elképesztő koncepciók per végrehajtása és embertelen kierőszakolása történt román részről, ami megszegyeníti még a Ceaușescu-éra gyakorlatát is. Szerencsére az elítéltek ma már – 4 év igazságtalan börtönbüntetés után – szabadlábon vannak. A konferencián maguk az érintettek is megszólaltak, akik elmesélték, hogy ők maguk hogyan élték meg az eseményeket. Csóti György szerint nemcsak a két fiatalember ellen, hanem az egész erdélyi magyarság ellen folyt ez a koncepciók per, amellyel egyértelműen a megfélemlítés volt a cél. Megerősítette, hogy – a korábban benyújtott strasbourgi beadvány után – uniós szinten folytatják tovább a küzdelmet az ügyben. Ennek során először kártérítési pert indítanak, második lépésként pedig az ártatlanság kimondásáért indítanak eljárást, melyek először román bíróság előtt indulnak, de a végállomás Luxembourg, az Európai Unió Bírósága lesz. Az eljárások kapcsán a részleteket **Korom Ágoston**, a KJI uniós szakjogásza mutatta be, aki többek között felsorolta azokat az eljárási visszasságokat, amelyek felmerültek az ügy során (ilyen volt például a vádpont utolsó pillanatban való módosítása, vagy az a tény, hogy nem adtak megfelelő lehetőséget a védekezésre, így sérült a tisztességes eljáráshoz való jog, de az ártatlanság vélelme is). Felvázolta, hogyan lehet mindezt az uniós jog alapján orvosolni.

Tóth Mihály, az UMDSZ tiszteletbeli elnöke előadásában átfogó képet adott a jelenleg is zajló ukrán nyelvpolitikai folyamatokról. E tekintetben megállapította, hogy Ukrajna függetlenségének három évtizede alatt a nemzeti kisebbségek jogvédelmét illetően a szovjet típusú nemzetiségi politika kiteljesedésétől számos demokratizáló, úgymond európaivá tevő próbálkozás után eljutott a nemzetiségi és nyelvi alapon való diszkrimináció diadaláig. A többnemzetiségű, többnyelvű állam koncepciójától az ukránul beszélő ukránok állama eszméjéig. Sajnos számos jel utal arra, hogy ez az állapot tartós lesz, mellyel a kárpátaljai magyarok veszíthetnek a legtöbbet.

Az ebédszünetet követően a nap hátralévő részében angol nyelven folytak az előadások szinkrontolmácsolás mellett. **Tokár Géza**, a Fórum Kisebbségkutató Intézet munkatársa,

előadásában arról beszélt, hogy a magyar kisebbség egyre inkább biztonsági fenyegetésként jelenik meg a szlovák külügyi kommunikációban. Ez a folyamat a Matovic-kormány hivatalba lépése óta figyelhető meg. Habár a kisebbségi kérdés biztonságpolitikai megközelítése nem újkeletű dolog, és korábban a magyar kisebbségnek is szembesülnie kellett vele, van egy komoly különbség. Ugyanis míg korábban ez egyértelműen nacionalista pártokhoz kötődött, amelyek az autonómia kapcsán nyilvánultak meg így, addig manapság liberális szlovák politikusok élnek ezzel az eszközzel. Az elmúlt időszakban erre számos példa volt pl: Martin Klus külügyi államtitkár a magyar állampolgárság kérdését – krími párhuzammal élve – biztonsági kérdésnek nevezte. A kutató szerint megoldást jelentene, ha emberi jogi keretek közé szorulna vissza a kérdés, továbbá az új felvidéki magyar párt, a Szövetség sikeresen tudna integrálódni a szlovák politikába. **Davyth Hicks**, az ELEN főtitkára előadásában a szervezetük szerteágazó tevékenységét mutatta be. E tekintetben elmondta, hogy 2012-ben alakultak meg, az EBLUL jogutódjaként. Jelenleg 168 tagszervezetük van az európai országokban. Tevékenységük többek között felöleli az ún. advocacy-t, projektmunkákat, valamint az árnyékjelentések készítését. A koronavírusos időszakban figyelemmel kísérik, hogy az alapvető információk elérhetők-e az adott országban kisebbségi nyelveken is. Uniós szinten szoros kapcsolatot ápolnak a Minority Intergroup-pal, igyekeznek előmozdítani az uniós jogalkotást. Rendszeresen találkoznak az Európai Bizottság képviselőivel is. ENSZ szintéren pedig rendszeresen részt vesznek a Kisebbségi Fórumon. Igyekeznek az egyes ügyeket nemzetköziesítve nyomást gyakorolni a jogsértő államokra. **Oscar Escudé**, a Plataforma per la Llengua elnöke előadásában a katalán nyelvi jogi küzdelmet mutatta be. E tekintetben megjegyezte, hogy habár a katalán nyelv Katalóniában, Valenciában és a Baleár-szigeteken hivatalos, több szempontból is alárendelt helyzetben van a spanyol nyelvvel szemben a gyakorlatban. Szervezetükre térve elmondta, hogy egy klasszikus jogvédő szervezetről van szó, amely a katalán nyelv népszerűsítése mellett jogi tanácsokat és jogsegélyt is nyújt az érintetteknek. Céljuk, hogy fellépjenek azon többségi narratíva ellen, amely nemzeti többségen és állami nacionalizmuson alapszik. Ennek érdekében többek között terjesztik a jó gyakorlatokat (CAN, BEL, SWI), éves jelentéseket adnak ki, igyekeznek fellendíteni a jogtudatosságot, és szoros kapcsolatot ápolnak a nemzetközi intézményekkel, szereplőkkel pl: ENSZ kisebbségi rapportőr. **Paul Bilbao Sarria**, a Kontseilua baszk jogvédő szervezet főtitkára előadásában a baszk nyelvi revitalizációról beszélt. Ennek kapcsán kiemelte, hogy míg Baszkföldön 1866-ban több mint 50%-an tudtak baszkul, addig ez a szám 1976-ra 30% közelébe süllyedt, ahonnan 2016-ra 34%-ra sikerült növelni és ezenkívül közel 20% passzív nyelvtudással rendelkezik. Szerinte a nyelvi revitalizáció a következő pilléreken nyugszik:

megfelelő jogalkotás, megfelelő tervezés, erőforrások és erős társadalmi háttér. Emellett nagyon fontos, hogy politikai támogatás is álljon a kezdeményezés mögött, ugyanakkor a civil szféra léte megkerülhetetlen pl: kisebbségi iskolák létrehozása. Szervezetükre térve elmondta, hogy céljuk a baszk nyelv normalizálása, melynek érdekében rendszeresen nyelvpolitikai jelentéseket adnak közre, illetve konkrét javaslatokat is megfogalmazznak.

A második nap a KJI partnerei volt, akik konkrét peres ügyeiket adták elő változatos témákat felölelve. Az előadások sorát **Berecz-Gál Brigitta** (óvodapedagógus, Szenttamás) és **Botka Csaba**, szenttamási ügyvéd nyitották, akik településükön tapasztalható, a kétnyelvűségből fakadó hiányosságokra irányították rá a figyelmet. Berecz-Gál Brigitta hangsúlyozta, hogy az emberek nincsenek sajnos tisztában még az alapvető kisebbségi jogaikkal sem. Az önkormányzat területén a magyar nyelv hivatalos használatban van ugyan, de bölcsőde nincsen magyar nyelven. A község hivatalos honlapja csak szerb nyelvű és a médiumok is szerb nyelvűek. Az értesítések is csak szerb nyelven vannak feltüntetve, még a Covid 19 járványügyi intézkedések is. A földhivatal minden értesítése is csak szerb nyelven van kiírva. Botka Csaba mindezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy feltérképezték az egyértelmű jogsértéseket Szenttamáson, és elkezdtek ezeket lépésről lépésre megoldani. Például egyeztetést tartottak a helyi magyar képvisellel, civil szervezetekkel. Bízunk abban, hogy békésen rendezni lehet a vitatott kérdéseket, de ha szükséges, akkor keményebb eszközöket is igénybe vesznek.

Szilágyi Miklós, óbecsei ügyvéd az óbecsei magyarverés ügyéről, valamint az ifj. Szalma János ügyről számolt be. Előbbi háttérben az áll, hogy még 2019 végén egy kávézóban, minden megelőző provokáció nélkül, egy kérdés hangzott el a sértett felé, hogy “Magyar-e”, s az “Igen” válasz után, hosszú perceként keresztül ütlegelte egy, a kávézóban lévő személy. Szerencsére a kávézóban 4 kamera is van, ezért a teljes incidenst felvették, pincéernő pedig megerősítette az ügyész előtt, hogy a fenti cselekmény játszódott le. Négy másik tanú viszont a Felsőügyészség előtt tagadta ezt, és azt állították, hogy folyamatosan provokálta őket a sértett, és hogy ő is ütésekért mért a gyanúsítottra. A gyanúsított ellen eljárás indult, míg a hamisan tanúskodók ellen feljelentést tett. Nagyon úgy tűnik, hogy a gyanúsított szökésben van, mivel két megtartott tárgyaláson nem vett részt, s nem találták meg a megadott címen sem. Az ügyészségnek ügyiratot adtak át, hogy elfogatóparancsot rendeljenek el. A hamisan tanúskodók esetében 2021-ben egy tárgyalás volt, az ügyész elutasította a feljelentéseket, mivel úgy ítélte meg, hogy a hamis tanúskodás még megváltoztatható (?). A döntése ellen fellebbezést nyújtott be még májusban, amelynek helyt adtak. Ezt követően augusztus 30-án volt az első tárgyalás az ügyészség előtt, ahol kihallgatták a sértettet. Ifj. Szalma János ügyének háttérben az áll, hogy ragaszkodott a magyar nyelven történő meghallgatáshoz. Erre a bíróság megbüntette 10 ezer

dinárra, mivel nem nyilatkozott szerbül. Ezzel párhuzamosan jogellenesen arra kötelezték, hogy megelőlegezze a fordítási költségeket. A bírónőt feljelentették, azonban ezt mind a Felsőügyészségen, mind a Fellebbviteli Ügyészségen elutasították, így alkotmánybírósági óvást nyújtott be. A döntésre sajnos még évekig kell várni. Szükség esetén kész a Strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságáig is elmenni.

Ifj. Popovics Sándor, beregszászi ügyvéd egy közigazgatási szabálysértésben történő tolmácsoláshoz való jog megsértéséről beszélt. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy az ukrán hatóságok úgy állnak a nyelvhasználathoz, hogy a helyi magyaroknak tudniuk kell ukránul, mivel Ukrajnában élnek. Ezt jelen ügy is jól leképezi: egy takarítónőt vontak be tolmácsként.

Darcsi Karolina, a KMKSZ politika-kommunikációs titkára és **Diósi Artúr** tartottak közös előadást Darcsi Karolina ügyéről, amely már másfél éve húzódik. Ennek háttérében az áll, hogy a beregszászi városi tanácsban az egyik képviselőtársa, Vitalij Antipov megfenyegette, hogy temetési koszorút fog neki küldeni. A fenyegetésre azt követően került sor, hogy képviselőtársai már 2019 novemberében kérték, hogy tisztázza a Magyarországon ellene kiadott körözés esetét, azonban ő ezt mai napig nem tette meg. A képviselők ezért a 2020. június 5-ei tanácsülésen felszólították, hogy öt napon belül cáfolja az információkat bizonyító erejű okiratok felmutatásával. Ezzel egyidejűleg nem kívánatos személlyé „nyilvánították” a testületi üléseken egészen addig, amíg nem tisztázza magát. Feljelentést tettek a beregszászi rendőrkapitányságon, azonban nem indítottak nyomozást. Ezt követően a Beregszászi Bírósághoz fordultak beadvánnyal, azonban érdemben azok sem foglalkoztak vele. Az ügy jelenleg az Ungvári Fellebbviteli Bíróságon van. Az október 19-ei tárgyalás elmaradt, újabb értesítést azóta nem kaptak. Akár évekig is elhúzódhat az eljárás. Az ügy jól szemlélteti, hogy az ukrán hatóságok/politikusok hogyan vegzálják a helyi magyar képviselőket.

Korom Ágoston, a KJI uniós szakjogásza és **Szócs Csilla** marosvásárhelyi ügyvéd az erdélyi restitúció visszasságairól tartottak előadást. Az ügyvédnő röviden egy Szatmár megyei erdő visszaigénylési perről beszélt, míg Korom Ágoston az erdélyi restitúció uniós vonatkozásait ecsetelte. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy mivel az Európai Bizottság vonakodik kötelezettségszegési eljárást indítani, ezért az a cél, hogy a romániai fórumokról jusson ki az ügy előzetes döntéshozatali eljárás keretében az Európai Unió Bíróságához. Ebben viszont az EB aktívan segít. Romániában a közigazgatási és a bírósági gyakorlat sérti az uniós jogot. A KJI korábban petíciót is benyújtott a témában az EP-hez, hogy napirenden tartsa a kérdést.

Takács-Kató Katalin előadásában a Keresztes család ügyét és a Szentkatolnai restitúciós ügyet mutatta be. Előbbi háttérében az áll, hogy az ügyfél a család cukorbeteg és ebből kifolyólag szinte teljes mértékben látásvesztett és egyéb testi fogyatékkal élő édesanyját vitte orvosi

vizsgálatra. Egy közeli parkolóban megálltak, és segítette a másik oldalon ülő édesanyjának kiszállni az autóból, akinek ehhez betegsége miatt egy kisméretű székre volt szüksége. Kinyitották a kocsiját, mely hozzáért a mellettük parkoló gépjárműhöz, de nem okozott sérülést azon. A másik autóban ülő román férfi – mint később kiderült nyugalmazott rendőr – kiszállt az autóból, megakadályozta az édesanya kiszállását és agresszív, magyarellenes kommunikációba kezdett az érintettekkel, ezt követően pedig kivett egy nagyobb méretű könnygáz spray-t és lefújta mind a három sértettet. Az ügyben büntetőfeljelentést tettek a nyugalmazott rendőr ellen még 2021 januárjában. Azóta folyamatosan kommunikálnak a hatóságokkal, de továbbra sem halad érdemben az ügy, mely akár évekig is elhúzódhat. A Szentkatolnai ügy egy restitúciós ügy, ahol a kérelmet még 1991-ben tették le. A földosztó bizottság jóváhagyta a kérelmet, de a határozat mellé nem csatolták, hogy hol lesz a szóban fogó terület. Éppen ezért új kerestet kellett indítani. Sajnos az eljárások elhúzódhatnak, ami annak is betudható, hogy kevés szakember van. Emiatt akár 2-3 évet is állhat az ügy.

Az AGFI ügyvédjei (Bethlendi András és Ilyés Zsolt) „Diszkriminációs ügy egy kolozsvári közintézményben” címmel tartottak előadást. Az ügy hátterében az áll, hogy a kolozsvári PUCK Bábszínház magyar tagozata évek óta küszködik az intézmény szakmaiatlan és sokszor rosszhiszemű vezetőségével, ezért az AGFI munkatársait kérték fel jogi és advocacy segítségnyújtására, melynek eredményeképpen tárgyalásokat követően úgy döntöttek, hogy az intézmény kettévált, és létrejött a Kolozsvári Magyar Bábszínház. Ezt követően az új intézményt, a Magyar Bábszínházat, sorozatos diszkrimináció érte. Az ügyben az AGFI panaszt nyújtott be az ODT-hez, azonban ezt elutasították. Ezt követően közigazgatási pert indítottak, melyben arra hivatkoztak, hogy az ODT a törvényességet megsértve fiktív eljárást épített fel. Eddig még nem sikerült áttörést elérniük az ügyben.

Landman Gábor, nyelvi jogi aktivista a hosszú évek óta folyó marosvásárhelyi és tordaszentlászlói anyanyelvhasználattal kapcsolatos ügyeiről számolt be a hallgatóságnak. A marosvásárhelyi ügyben 2020 szeptemberében nyert a Legfelsőbb Bíróságon, de nem kapott kártérítést, ezért a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. A Tordaszentlászló ügyben végleges ítéletben elutasították a keresetét, ezt is kivitték Strasbourgba. A Tordaszentlászló Rendőrségi ügyben pedig nem fogadták el a magyar iratokat, az ügy továbbra is folyik nemzeti szinten.

Nagy Dávid, érsekújvári ügyvéd a sajtóban is ismerté vált Falathova-ügy részleteit mutatta be. A konkrét ügy hátterében az áll, hogy Falath Zsuzsanna a Pozsony Városi Múzeum legújabb kori történelemmel foglalkozó kurátora interjút adott a Magyar Hírlapnak még 2018 decemberében, melyben kinyilvánította többek között, hogy a szlovák történelemoktatás során

nem megfelelően tanítják a magyarokra vonatkozó részeket, illetve azt, hogy ő maga is úgy véli, hogy a „magyaroknál van az igazság”. Ezt követően ennek a cikknek egy szándékosan eltorzított szlovák nyelvű verziója került publikálásra, melynek következtében az érintett elvesztette munkahelyét. Az ügy három szálon indult meg (antidiszkriminációs per, munkaügyi per, panasz a kisebbségügyi kormánybiztos ellen). Utóbbiban végül az érintett úgy döntött, hogy nem kíván peres eljárást indítani. A perek jelenleg még folynak, a tárgyalásokat nehezítette a vírusjárvány, de a bíróság további bizonyítási eljárást is eszközölni kíván. A legutóbbi munkaügyi perben történt tárgyaláson megállapították, hogy a fiatal muzeológust mondvacsinált ürüggyel bocsátották el, hiszen részlegét nem leépítették, hanem további munkatársakkal bővítették. Az ügyvéd megjegyezte, hogy ez az ügy rendkívül kirívó, de nem egyedi, Szlovákiában másokat is ért sérelem és megkülönböztetés, sőt elbocsátás is amiatt, mert kifejezték rokonszenvüket a magyarság iránt, kiálltak az igazság védelmében a történelmi ferdítések ellenében. Ezért kell nyilvánosan foglalkozni ezzel az esettel, hogy mások se hallgassanak az elszenvedett jogtalan sérelmekről. Az ügyben a következő tárgyalásra februárban fog sor kerülni.

Korom Ágoston, a KJI uniós szakjogásza és **Keszegh Tünde** komáromi ügyvéd a felvidéki kárpótlás kérdéséről tartottak előadást. Keszegh Tünde részletesen ismertette, hogy a Beneš-dekrétumok érvényesítésének következtében mintegy 200.000 magyar embert akaratuk ellenére üldöztek el szülőföldjükről, kitelepítettek Csehországba, illetve az úgynevezett lakosságcsereként leplezett eljárás során Magyarországra. Bár a hivatalos szlovák politika szerint a dekrétumoknak nincs hatásuk a társadalomra, másként látják azok a károsultak, akik ma már kényszerűségből más ország állampolgárai, és a szlovák törvények értelmében kárpótlást nem kaphatnak, vagyonukat vissza nem igényelhetik, mert erre csak a szlovák állam jelenlegi állampolgárainak van joguk. Ráadásul még szlovákiai állandó lakhely meglétét is előírták. Közvetlenül a rendszerváltozás után hoztak ugyan egy kárpótlási törvényt, de az érintetteknek irataik beszerzésére, az intézkedésre nagyon kevés idejük volt, sokaknak erre egyáltalán nem volt lehetőségük, és éppen az idő rövidege miatt elvesztették jogigényüket. A Dzurinda kormány idején ismét hoztak egy újabb kárpótlási törvényt, de ez ugyancsak rövid lejáratú volt. Ugyanakkor szintén csupán azok igényelheték vagyonuk visszaszolgáltatását, akik Szlovákiában állandó lakhellyel rendelkeznek, szlovák állampolgárságuk van. Szlovákiában 2007-ig nem akadt, aki komolyan foglalkozott volna ezzel az üggyel, ekkor merült fel, hogy ezek a feltételek nincsenek összhangban az uniós joggal, pedig Szlovákia 2004 óta az Európai Unió tagja. A KJI munkatársai magyar EP képviselők segítségével kérdésekkel bombázták az Európai Bizottságot ezzel a jogtalansággal kapcsolatban. A Bizottság elismerte

Szlovákia jogsértéseit, de politikai megfontolásból nem indított kötelességsszegési eljárást Pozsony ellen. Ugyanakkor arra biztatta a magyar jogvédőket, indítsanak pereket Szlovákiában, melyek végül a luxembourgi székhelyű Európai Unió Bírósága elé kerülnek, ahol jogorvoslatot várhatnak. Azt is elismerték, hogy a kártérítéseket nem lehet időkorlátok közé szorítani, azok igénye nem évülhet el. Jogsértésnek minősül az állampolgárság szerinti hátrányos megkülönböztetés, tehát lehetetlenség, hogy a Szlovákiában maradt saját vagyon visszatérítésére nincs joga az onnan más országba önkényesen kitelepítetteknek, elüldözötteknek.

A nap zárásaként **Fiala-Butora János**, az MTA TK JTI tudományos munkatársa Pered község történelmi nevének visszaállításával kapcsolatos népszavazás körülményeit, következményeit és máig tisztázatlan jogi történéseit ismertette. Az ügy nemzeti szinten számukra eredménytelenül lezárult, három nemzetközi fórumhoz fordultak, mégpedig a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságához, az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához és az ENSZ Faji Diszkrimináció Elleni Bizottságához. Ezek az eljárások még folyamatban vannak. Pozitív kimenetel esetén nyomást lehet gyakorolni Szlovákiára hasonló ügyekben is.

A harmadik napot **Kardos Gábor**, az ELTE-ÁJK professzora, a Kisebbségvédelem című tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke nyitotta meg.

Ezt követően **Korom Ágoston**, a KJI uniós szakjogásza és **Gyenyey Laura**, helyettes tanszékvezető (PPKE-JÁK), a KJA kuratóriumi elnökhelyettese tartott előadást, akik elsőként Dabis Attila Romániából történő kitiltásának uniós vonatkozásait elemezték. Gyenyey Laura elmondta, hogy a szabad mozgást korlátozó tagállami intézkedések csak szűk körben alkalmazhatók. Ide pedig nem tartoznak azok az esetek, amelyek tekintetében az adott tagállam a saját állampolgárai vonatkozásában sem alkalmaz kényszerintézkedéseket. Mindezek fényében jól látszik, hogy a hatóságok uniós jogot sértően jártak el, mivel az érintett egy Romániában bejegyzett szervezet által szervezett tüntetésen kívánt részt venni. Habár a Legfelső Semmitőszék a kitiltást – annak lejáta után – formai okokra hivatkozva hatályon kívül helyezte, nem vagyoni kártérítést nem ítélt meg és nem terjesztett elő előzetes döntéshozatali kérelmet sem az ügyben. Éppen ezért Korom Ágoston elmondta, hogy az ügyet mindenképp folytatni kívánják, mivel a román bíróság indokolatlanul nem alkalmazta az uniós jogot és nem küldte ki az ügyet előzetes döntéshozatali eljárás keretében Luxemburgba. Kártérítési pert fognak indítani.

A nap hátralévő részében a **PhD hallgatóké** volt a főszerep, akik magyarul és angolul változatos témákban adtak elő. Így többek között előadást hallhattunk a Minority SafePack európai polgári kezdeményezéséről, a spanyol központi szervezetben megvalósuló többnyelvűség

problematikájáról, a szerbiai médiastratégia kisebbségi vonatkozásairól, a kenyai kisebbségi kérdés komplexitásáról, valamint a 2022-es romániai népszámlálás kihívásairól.

A konferenciát **Csóti György** igazgató zárta le, aki zárszavában hangsúlyozta, hogy a magyar jogvédelem a COVID ideje alatt sem áll le. A KJI sikeresen bonyolítja le a tevékenységeit az online térben is.